

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ“

ИЗИСКВАНИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

**по покана за представяне на средносрочна рамкова
инвестиционна програма и проектни фишове**

**чрез процедура за директно предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ**

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Операция 1.1: „Социална инфраструктура“

Схема за безвъзмездна финансова помощ:

**BG161PO001/1.1-05/2008 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и
ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за
развитието на устойчиви градски ареали“**

Конкретен бенефициент:

Министерство на културата

Бюджетна линия: BG161PO001/1.1-05/2008

Краен срок за кандидатстване: за 2008 година- 30 Септември.

за 2009 година- 10 Юли.

за 2010 година – 31 Март и 30 Декември

за 2011 година – 28 Февруари и 03 Юни

за 2012 година – 31 януари

Код по приоритетна тема:	40, 42, 43, 59
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	01
Код по местонахождение:	BG - 86 общини в Република България

София, Януари 2012

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”	7
1.1.	Въведение.....	7
1.2.	Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:	8
1.3.	Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”	8
1.4.	Операция 1.1. „Социална инфраструктура”	10
2.	СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ „ПОДКРЕПА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА И ЕФЕКТИВНА ДЪРЖАВНА КУЛТУРНА ИНФРАСТРУКТУРА, ДОПРИНАСЯЩА ЗА РАЗВИТИЕТО НА УСТОЙЧИВИ ГРАДСКИ АРЕАЛИ”	11
2.1.	Процедура за изпълнение на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	11
3.	Основни дефиниции	12
4.	ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.....	13
5.	ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА схема ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА СРЕДНОСРОЧНА РАМКОВА ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА И ПРОЕКТНИ ФИШОВЕ	14
5.1.	Правила по отношение на проекти, генериращи приходи.....	14
5.1.	Допустими дейности по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	16
5.1.1.	Продължителност:	16
5.1.2.	Териториален обхват	16
5.1.3.	Допустими дейности за финансиране /видове проекти/ по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:.....	17
5.1.4.	Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ са:	19
5.1.5.	Степен на готовност/зрялост на проекта.....	20
5.2.	Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ по настоящата схема.....	21
5.3.	Недопустими разходи.....	25
6.	НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СРЕДНОСРОЧНАТА РАМКОВА ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА И ПРОЕКТНИТЕ ФИШОВЕ	26
6.1.	Формуляр за кандидатстване	27
6.2.	Как и къде се изпращат проектните предложения.....	28
6.3.	Допълнителна информация	29
6.4.	Оценка на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове	29
6.4.1.	Етап 1: Оценка на административното съответствие и допустимостта 30	
6.4.3.	Етап 2 : Оценка на качеството (Техническа и Финансова оценка).....	31
6.5.	Списък на документите за кандидатстване	36
6.6.	Уведомяване относно решението на Договарящия орган.....	38
6.7.	Условия, приложими към изпълнението на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове, след решението на Договарящия орган за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.....	38
6.7.3.	Специфични условия за изпълнението на проектите	39
6.7.4.	Окончателен размер на финансирането, предоставено от Договарящия орган 40	

6.7.5. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта	40
6.7.6. Промени в договора и бюджета	40
6.7.7. Плащания.....	41
6.7.8. Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати	41
6.7.9. Отчитане на проектите.....	41
6.7.10. Генериране на приходи	42
6.7.11. Публичност.....	42
6.8. Списък на приложенията	44
ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-2: УВЕДОМИТЕЛНО ПИСМО ЗА ОСЧЕТОВОДЕНИ ВЪРНАТИ СУМИ ПО НЕРЕДНОСТИ;	44

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Анекс	Документ, с който се изменят или допълват условията на сключения вече договор
Безвъзмездна финансова помощ	Без да противоречи на чл. 108 от Регламент (ЕО, Евратом) No 1605/2002г., това са средства, предоставени от ОП "Регионално развитие", включително съответното национално съфинансиране, с цел изпълнението на одобрен проект, насочен към постигане на определени резултати.
Бенефициент на безвъзмездна финансова помощ	Лицата, посочени в чл.2, ал. 4 от Регламент (ЕО) No 1083/2006г. - публичен стопански субект, организация или предприятие, който отговаря за започването или за започването и изпълнението на операциите. В рамките на схемите за помощ по член 87 от Договора за създаване на ЕО бенефициентите са публични предприятия, които изпълняват отделен проект и получават публична помощ.
Възстановим данък добавена стойност	Сумата на платения данък върху добавената стойност, която регистрираното по реда на Закона за данък върху добавената стойност лице има право да приспадне от задълженията си по Закона за данък върху добавената стойност, включително когато, като е имало това право, не го е упражнило по реда на закона.
Договарящ орган	Орган, който провежда процедури за набиране и оценка на проектни предложения и сключва договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	Договор, сключен между Ръководителя на Договарящия орган и бенефициент, за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект.
Допустими разходи	Разходите, които могат да бъдат приети като разрешени по един проект по смисъла на ПМС № 62 от 21.03.2007 г. и ПМС № 245 от 09.10.2007 г..
Конкретен бенефициент	Организация, институции, административна структура и друга подобна, индивидуално посочена в оперативната програма като единствен субект, който може да изготви проектно предложение и да получи безвъзмездна помощ за определена дейност.
Критерии за допустимост на рамковата инвестиционна програма/ проектни фишове	Изисквания, които се отнасят до видовете дейности, предвидени за изпълнение в рамките на проектните фишове, които отговарят на приоритетите и целите на конкретната безвъзмездна финансова помощ, както и на правилата и законодателството в областта на държавните помощи.
Критерии за оценка на рамковата инвестиционна програма/ проектни фишове	Критерии, изготвени и одобрени от Управляващия орган, съобразени с критериите за подбор на проекти на ниво операции, одобрени от Комитета за наблюдение по съответната оперативна програма, създаден с Постановление № 182 на Министерския съвет от 2006 г. за създаване на Комитети за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка и Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, в съответствие с които се извършват оценката и изборът на проекти, които да бъдат съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.
Недопустими разходи	Разходи, които не могат да бъдат приети като разрешени по проект и не могат да бъдат включени в искане за плащане по смисъла на ПМС № 62 от 21.03.2007 г. и ПМС № 245 от 09.10.2007 г.
Нередност	Всяко нарушение на разпоредба на общностното и/или националното законодателства, произтичащо от действие или бездействие на стопански субект, което има или би имало като последица нанасянето на вреда на общия бюджет на Европейския съюз и/или националния бюджет, като отчете неоправдан разход.
Одитиращ орган	Структурата, която е функционално независима от Управляващия орган и Сертифициращия орган и е отговорна за проверката на ефективното функциониране на системите за управление и контрол.

Оперативна програма	Документ, представен от държава-членка и одобрен от Комисията, който определя стратегия за развитие съгласно набор от приоритети, които следва да се осъществят с помощта на Структурните фондове и Кохезионния фонд.
Операция	Проект или група от проекти, избрани от Управляващия орган на съответната Оперативна програма или от друго звено под негова отговорност, съгласно критерии, определени от Комитета за наблюдение, и изпълняван/и от един или повече бенефициенти, с оглед постигане целите на Приоритетното направление, в рамките на което се изпълнява/т.
Оценителна комисия	Комисия, сформирана от най-малко трима членове с необходимите технически и административни компетенции с цел да се даде мнение за оценка на проектните предложения.
Оценка на административното съответствие	Етап от оценката на проектното предложение, при който се извършва проверка относно формалното представяне на проектното предложение.
Оценка на допустимостта	Етап от оценката на проектното предложение, при който оценяването се извършва чрез прилагане на критериите за допустимост на кандидатите и проектните дейности.
Покана за представяне на рамкова инвестиционна програма	Покана от страна на Управляващия орган, адресирана към конкретен бенефициент, с цел да се разработи и представи рамкова инвестиционна програма с проектни фишове в рамките на специфична операция.
Приоритет	Набор от специфични цели в рамките на една оперативна програма, към които е насочено изпълнението на конкретни мерки.
Проект	Съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
Проекти, генериращи приходи	Всяка дейност, която включва инвестиция в инфраструктура, чието използване подлежи на такси, заплащани директно от ползвателите или всяка дейност, която включва продажбата или отдаването под наем на земя или сгради или всяко друго предоставяне на услуги срещу заплащане (чл. 55 от Регламент 1083/11.07.2006г).
Проектен фиш	Предложение за проект, кандидатстващо за безвъзмездна финансова помощ, включващо формуляр за кандидатстване, бюджет и други придружителни документи. Проектният фиш е неразделна част от рамковата инвестиционна програма на конкретния бенефициент.
Публични органи	Бюджетни предприятия съгласно параграф 1, т.1 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството.
Сертифициращ орган	Структурата, отговорна за сертифициране на разходите по всяка оперативна програма и за подготвяне и изпращане на ЕК на сертифицирана декларация за разходите и искане за плащане по всяка оперативна програма.
Средносрочна рамкова инвестиционна програма	Програма, изготвена от съответния конкретен бенефициент, за кандидатстване по операция на Оперативната програма, съдържаща секторен анализ, оценка на потребностите, целите, мерките, индикатори за наблюдение, набор от зрели проекти, които ще се реализират (проектни фишове), включително финансова обосновка.
Схема за безвъзмездна финансова помощ	Това е общоприетото название на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма. В настоящите насоки безвъзмездна финансова помощ и схема за безвъзмездна финансова помощ се използват като синоними.
Техническа и финансова оценка	Оценка по същество на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове, която се извършва в съответствие с критериите за оценка, одобрени от Комитета за наблюдение на Оперативната програма.
Управляващ орган	Структурата, определена да осъществява функцията по управление на оперативната програма и отговорна за нейното ефективно, ефикасно и законосъобразно изпълнение.

Списък на съкращенията

ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейският социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МК	Министерство на културата
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите.
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие"
ПМС	Постановление на Министерски съвет
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СМР	Строително-монтажни работи

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”

1.1. Въведение

Оперативната програма „Регионално развитие” 2007-2013 (ОПРР) представлява единна оперативна програма за всичките шест района за планиране в България, които са избираеми за финансиране по цел „Сближаване” на политиката за сближаване на ЕС. ОПРР е разработена в съответствие с целите на Европейския съюз, определени в Стратегическите насоки за сближаване на Общността за периода 2007-2013 година. Също така, ОПРР е в съответствие с Националната стратегическа референтна рамка на Република България и с Националната програма за реформи. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят устойчивото развитие чрез укрепване на растежа, конкурентноспособността и заетостта, социалното включване, както и опазване качеството на околната среда.

Оперативна програма „Регионално развитие” за периода 2007-2013 г. трябва да изпълни следните средносрочни цели:

Обща цел на програмата

- ☞ Подобряване качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентноспособност и устойчиво развитие.

Специфични цели на програмата

- ☞ Изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани периферни територии, като по този начин се увеличават възможности за просперитет и развитие.
- ☞ Осигуряване на по-добър достъп до пътни, ИКТ и енергийни мрежи за изостаналите райони.
- ☞ Повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви, диверсифицирани, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност.
- ☞ Мобилизиране на регионалните и местни технически и институционални възможности и ресурси за осъществяване на политики за регионално развитие.

ОП „Регионално развитие” поставя стратегически акцент върху ограничен брой въпроси в отговор на потребността от изпълнение на целите на ЕС за постигане на растеж и трудова заетост в светлината на подновената Лисабонска стратегия, чрез използване на инструментите на политиката за сближаване и Стратегическите насоки на Общността за сближаване 2007–2013. Акцентът се поставя върху избрана комбинация от няколко стратегически области, попадащи главно в обхвата на първите основни насоки.

- ☞ **Стратегията** на ОПРР е да се повиши конкурентноспособността и привлекателността на регионите и общините и да се намалят различията между и особено в рамките на шестте района за планиране на ниво NUTS II посредством подобряване на индустриалната, жилищната, социалната, екологичната и културна среда на градските райони и достъпността на селските райони по отношение на пътните, информационните и комуникационни, както и енергийните мрежи.

Стратегията ще бъде изпълнена посредством пет приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие
- Приоритетна ос 2: Регионална и местна достъпност
- Приоритетна ос 3: Устойчиво развитие на туризма
- Приоритетна ос 4: Местно развитие и сътрудничество
- Приоритетна ос 5: Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

Управляващ орган на ОПРР е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР, съгласно Регламент (ЕО) № 1083/2006г.

Договарящ орган на ОПРР - Управляващият орган е и Договарящ орган, по смисъла на ПМС №121/2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, и по Програма ФАР на Европейския съюз, (обн. ДВ, бр.45/07 г.).

Комитет за наблюдение на ОПРР одобрява критериите за избор на операции по ОПРР, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и други функции, произтичащи от Регламент (ЕО) 1083/2006г. и ПМС №182 / 21.07.2006 г.

Сертифициращ орган е Дирекция “Национален фонд” в Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент (ЕО) №1083/ 2006г., Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите, извършени от бенефициентите.

Одитиращ орган е ИА „Одит на средствата от ЕС” към Министъра на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент (ЕО) №1083/ 2006г., Одитиращият орган е отговорен за извършване на одити, за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

Централно координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в страната. Тази функция се осъществява от дирекция „Управление на средствата от ЕС” в Министерство на финансите.

1.3. Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”

Настоящите насоки за кандидатстване по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161PO001/1.1-05/2008 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали” са в рамките на приоритетна ос 1 на ОПРР „Устойчиво и интегрирано градско развитие”.

Приоритетна ос 1 попада в обхвата на сферата на действие на ЕФРР, посочена в чл.3.2 (б) от Регламент(ЕО) 1080/2006г.

Приоритетната ос цели да подпомогне развитието на устойчиви, свързани, достъпни градски центрове, които да бъдат привлекателни за жителите, посетителите, инвеститорите, приходящите работещи в тях и тяхното превръщане в двигател за повишаване конкурентоспособността на регионите.

Приоритетна ос 1 на ОПРР е насочена към подкрепа на широк кръг интервенции с цел подобряване конкурентоспособността на градовете и градските територии и по-специално, осигуряване на условия за развитието на успешни и устойчиви градски райони, свързани помежду си и предоставящи възможности едни на други и на прилежащите им извънградски територии. В рамките на приоритетната ос е особено важно да се подобри привлекателността и конкурентоспособността на градовете с цел осигуряване на адекватно качество на живот и достъп до основни услуги, като се има предвид и опазването на техния екологичен потенциал. Публичните инвестиции ще бъдат насочени към обновяване и разширяване на ключовата за градските системи инфраструктура, която ще поддържа градските райони като центрове за сближаване и растеж и също така насочени към практическото изпълнение на Приоритет 4 от НСРР - "Балансирано териториално развитие".

Развитието на големите градове ще допринесе за нарастването на възможностите им за насърчаване развитието на районите, чрез интегриране на заобикалящите ги територии и по-слабо урбанизирани региони и ускоряване реализацията на техния икономически, социален, териториален и екологичен потенциал. В периферните територии, при липса на големи градове, ще е необходимо стимулирането на средните и по-малки градове чрез целева държавна политика, която да им помогне да компенсират отсъствието на големи градове чрез собственото си ускорено развитие. Процесите на концентрация на градовете трябва да се управляват така, че да се достигнат задоволителни резултати, свързани с устройство на територията, обща конкурентоспособност и сближаване на регионите.

Политиката за устойчиво градско развитие би станала по-ефективна, ако се обърне по-сериозно внимание на потенциала на градските райони и предизвикателствата, пред които те са изправени. Трябва да се следват четири взаимосвързани политики, целящи:

- укрепване на икономическия просперитет и пазара на труда и увеличаване на заетостта в градовете;
- насърчаване на равнопоставеност, социална интеграция и обновяване на градските райони;
- защита и подобряване на градската среда, в т.ч. управление на енергийните ресурси и транспорта с цел постигане на местна и глобална устойчивост; и
- стимулиране на добро градско управление и местно самоуправление чрез разработване и изпълнение на стратегически интегрирани планове за градско възстановяване и развитие.

Бъдещето на градовете зависи от борбата срещу нарастващата бедност, социалната изолация и загубата на определени градски функции. Ще се насърчи възстановяването и съживяването на недостатъчно развитите райони и изоставени обекти в градовете и прилежащите им територии. Чрез интегриране на градските функции в едно населено място, всички жители ще имат подходящ достъп до домовете си, до основни услуги и съоръжения, открити пространства, общо и професионално образование, културно развитие и качествено

здравно обслужване.

Социално уязвимите групи в българското общество включват хората с увреждания, етническите малцинства, ромската малцинствена общност, децата и семействата в риск, социално слабите и хората със специални нужди, стари хора, трайно безработни, жертви на трафик на хора, наркозависими и бездомни.

Предвид преобладаващия брой на ромското население в бедните градски райони и критичното състояние на техните жилища и липсата на достъп до комунални услуги, предлаганата приоритетна ос ще има специален фокус върху това етническо малцинство. Особено внимание ще се обърне на съживяването на градските райони, населени предимно с роми, за да се стимулира социалната интеграция, да се намали престъпността и да се осигурят спокойни условия за живот на гражданите.

1.4. Операция 1.1. „Социална инфраструктура”

Основна цел на операцията е да се осигури подходяща и рентабилна образователна, социална, здравна и културна инфраструктура, съвместима с бъдещите изисквания на населението в градските центрове и техните прилежащи територии.

Осигуряването на устойчиво градско развитие не може да бъде постигнато само чрез инвестиции в основната инфраструктура. Това е много по-обширен процес, който включва също така устойчиво социално развитие – от гледна точка на образователна, културна, социална и здравна инфраструктура.

Оптимизацията и модернизацията на социалната инфраструктура ще доведе до повишаване качеството на живот и ще съдейства за подобряване на човешкия капитал и пазара на труда в районите, като така ще допринесе и за изпълнението на целите от Лисабон.

Интервенциите по тази операция са важни за повишаване на икономическата, социалната и културната интеграция в градските райони. Освен това, ползите от дейностите, подкрепяни по тази операция, ще се разпространят и върху прилежащите им територии и ще въздействат положително и върху близките по-слабо облагодетелствани райони.

Ще се насърчават инициативи, ориентирани към социалните, здравните и образователните проблеми на ромските малцинства и мерки за запазване на ромската културна идентичност.

Всички дейности насочени към ремонт и реконструкция на сгради по тази операция ще имат за цел подобряване на енергийната ефективност, в съответствие с Директива 2002/91/ЕС. Икономията на енергия, вследствие обновяването на сградите, енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници ще бъдат важни критерии при избора на проекти за съфинансиране по приоритетната ос.

2. СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ „ПОДКРЕПА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА И ЕФЕКТИВНА ДЪРЖАВНА КУЛТУРНА ИНФРАСТРУКТУРА, ДОПРИНАСЯЩА ЗА РАЗВИТИЕТО НА УСТОЙЧИВИ ГРАДСКИ АРЕАЛИ”

Основната цел на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е **да осигури подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали.**

Конкретни цели:

- Да се подобри, обнови и модернизира държавната културна инфраструктура в градските ареали;
- Да се осигури социално включване и равен достъп на групите в неравностойно положение, включително ромите.

Предложените проекти трябва да:

- допринасят за устойчивото и интегрирано развитие в агломерационните ареали;
- подобряват качеството на живот, жизнената и работна среда;
- повишават привлекателността на региона;
- отчитат потребностите на групите в неравностойно положение, включително ромите.

Индикатори, посредством които се измерва постигането на целта на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

- Икономия на енергия от обновяване на сградите на културните институции (MW/h).
- Брой жители, облагодетелствани от подобрена културна инфраструктура.
- Общ брой население, облагодетелствано от обновените сгради на културните институции.
- Брой създадени работни места.

Настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се очаква да допринесе за постигане на следните резултати:

- До 2015 година да се постигне икономия на енергия от обновените сгради до 119 000 MWh/средногодишно;
- До 2015 година броят на населението, облагодетелствано от обновените сгради на културните институции, да достигне 230 000 души.

2.1. Процедура за изпълнение на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Процедурата за изпълнение на настоящата схема е **процедура за директно предоставяне** на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл.6 (1) на ПМС №121/ 31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС.

Съгласно чл.34 ал.1 от ПМС No.121/31.05.2007г. процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е тази, при която проектно предложение може да подаде само кандидат, който изрично е посочен в съответната оперативна програма като конкретен бенефициент на помощта.

Това са предимно случаите, в които една организация/институция/орган притежава изключителна компетентност в областта на конкретната дейност, или е единствената организация, която оперира или има възможност да оперира в сферата на тази дейност.

Конкретният бенефициент по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е **Министерство на културата**.

Процедурата за директно предоставяне се извършва на етапи, съгласно чл.24, ал.2 от ПМС № 121/31.05.2007г. и Вътрешните правила за провеждане на процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретен бенефициент по ОПРР 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие на ЕС.

3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са въведени следните дефиниции:

- **"Строителни и монтажни"** са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват.
- **"Строежи"** са надземни, полуподземни, подземни и подводни сгради, постройки, пристройки, надстройки, огради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, благоустройствени и спортни съоръжения, както и техните основни ремонти, реконструкции и преустройства със и без промяна на предназначението.
- **"Обновяване"** е обновяване на сградите, при което съотношението, изразено в стойностен или количествен показател, между обновяването и повърхността на сградните ограждащи конструкции и елементи и/или сградните енергийни инсталации (отоплителни, вентилационни, климатизационни и др.) е повече от 25 на сто, както и в случаите, в които повече от 25 на сто от сградната ограждаща конструкция подлежи на обновяване (в общата стойност не се включва цената на земята).
- **"Реконструкция"** на строеж е възстановяване, замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации и изпълнението на нови такива, с които се увеличава носимоспособността, устойчивостта и трайността на строежите.
- **"Основен ремонт"** на строеж е частично възстановяване и/или частична замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации на строежа, както и строително-монтажните работи, с които първоначално вложени, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация.

4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Общият размер на средствата по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е както следва:

Бюджетна линия	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Национално съфинансиране (15%)
BG161PO001/1.1-05/2008	49 634 535,55 лева	42 189 355,22 лева	7 445 180,33 лева
	25 377 735,05 евро	21 571 074,79 евро	3 806 660,26 евро

Това е общият предвиден размер за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Договарящият орган си запазва правото да не разпреди посочената по-горе сума при недостатъчен брой качествени проектни фишове към средносрочната рамкова инвестиционна програма, отговарящи на предварително зададените критерии.

Общият индикативен размер на средствата по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ може да бъде ревизиран и в съответствие със степента на усвояемост на средствата от страна на конкретния бенефициент предвид принципа на Европейската комисия за автоматично освобождаване на частта от бюджетния ангажимент за оперативна програма, която не е била използвана за плащане до края на третата година, следваща бюджетното задължение по програмата от 2007 г. до 2010 г. В тази връзка, Договарящият орган си запазва правото да не разпреди частта от посочената по-горе сума, за която не е сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ до края на 2010 г.

Размер на безвъзмездната финансова помощ за отделните проектни фишове към средносрочната рамкова инвестиционна програма:

За отделните проектни фишове, включени в средносрочната рамкова инвестиционна програма, които могат да бъдат финансирани по настоящата схема, важат следните изисквания на минимален и максимален размер **на БФП (100%)**:

- Минимален размер на безвъзмездната финансова помощ: **300 000 лв.**
- Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ: **29 274 565 лв.**

Оценителната комисия си запазва правото да препоръча намаляване на размера на исканата безвъзмездна финансова помощ по проектните фишове, ако разходите са неоснователни и прекомерно завишени.

5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА СРЕДНОСРОЧНА РАМКОВА ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА И ПРОЕКТНИ ФИШОВЕ

Настоящите Изисквания за кандидатстване определят правилата за представяне, подбор и изпълнение на средносрочна рамкова инвестиционна програма и проектни фишове, съгласно процедурата на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл.34 ал. 1, т.2 и чл.24 (1) на ПМС № 121/ 31.05.2007 г. и Вътрешните правила на Управляващия орган за провеждане на процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретен бенефициент по ОПРР.

Кандидатстването по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ се осъществява въз основа на средносрочна рамкова инвестиционна програма и проектни фишове към нея. Рамковата инвестиционна програма се изготвя от конкретния бенефициент и се одобрява от Договарящия орган по реда на гореспоменатите Вътрешни правила.

Рамковата инвестиционна програма е средносрочен документ, разработван за финансовата рамка 2007-2013 г. Тя включва секторен анализ, оценка на потребностите, цели, мерки, индикатори за наблюдение, набор от зрели проекти и бюджет.

Проектните фишове представляват предложения за проекти, кандидатстващи за безвъзмездна финансова помощ, включващи формуляр за кандидатстване, бюджет и други придружителни документи. Проектните фишове са неразделна част от средносрочната рамкова инвестиционна програма на конкретния бенефициент.

ВАЖНО!

Изпълнители от страна на конкретния бенефициент:

Конкретният бенефициент на безвъзмездна финансова помощ може да възложи изпълнението на дейностите по проектните фишове на изпълнители. Изпълнителите от страна на конкретния бенефициент не са партньори по проектите и изборът им следва да се осъществи съгласно Закона за обществените поръчки и съответните подзаконовни нормативни актове.

Договарящият орган ще осъществява текущ и последващ контрол за спазване от страна на конкретния бенефициент на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане от страна на конкретния бенефициент за плащане, Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

По настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не се допуска участието на партньори.

5.1. Правила по отношение на проекти, генериращи приходи

За „проект генериращ приходи“ по смисъла на чл. 55 от Регламент на Съвета (ЕО) № 1083/2006 г. относно определянето на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999, стойността на допустимите разходи не следва да надвишава разликата между текущата стойност на инвестиционните разходи и текущата стойност на нетните приходи от инвестицията за референтния период на инвестицията.

Проект, генериращ приходи е този проект, който включва инвестиция в инфраструктура, чието използване подлежи на такси, заплащани директно от ползвателите, или генерира приходи през периода на неговото изпълнение, както и през съответния последващ референтен период.

Частта от допустимите разходи по проекта, която отговаря на нивото на финансовия дефицит, е конкретният размер на БФП, която бенефициентът може да получи от оперативната програма, но той **не може да надвишава предвидения максимален размер на безвъзмездната помощ по настоящата схема.** За нуждите на изчисляването на генерирането или негенерирането на прихода, разходите за подготовка на инвестиционния проект се считат за част от инвестиционните разходи.

Когато обективно не е възможно да се оценят предварително приходите, нетните приходи, генерирани в рамките на 5 години след приключването на проекта, се приспадат от разходите за проекта, които са декларирани към Европейската комисия и следва да се възстановят от Бенефициента.

Имайки предвид, че крайната цел на финансовия анализ е 1) да заключи дали даден проект генерира приходи и 2) да определи размера на тези приходи, бенефициентът следва да използва „Ръководство за анализ разходи-ползи на инвестиционните проекти“ на ЕК от 16.06.2008 г. („Guide to cost-benefit analysis of investment projects“) в частта му „Финансов анализ“, публикуван на интернет страница: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm. и Указанията към Методиката за изготвяне на Анализ на разходите и ползите Работен документ № 4 http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd4_cost_bg.pdf

Основна цел на финансовия анализ е:

- 1) да докаже дали даден проект се нуждае от безвъзмездно финансиране (т.е. да оцени дали е печеливш от финансова гледна точка (*financial profitability*))
- 2) при наличие на такава нужда – да изчисли и да докаже размера на необходимото безвъзмездно финансиране и
- 3) да провери финансовата устойчивост (*financial sustainability*) на проекта.

Параметрите, които трябва да бъдат изчислени при изготвянето на финансовия анализ са:

- финансова нетна настояща стойност на инвестиционните разходи (ФННС/ИР (financial net value of investment costs – FNP/IC)) и финансова нетна настояща стойност на капитала ФННС/К (financial net present value of the capital – FNPV/IC);
- финансова норма на възвращаемост на инвестиционните разходи (ФВНВ/ИР (financial internal rate of return of investment costs – FIRR/IC)) и финансова вътрешна норма на възвращаемост на капитала ФВНВ/К (financial internal rate of return of the capital – FIRR/C);
- финансовия дефицит (funding gap rate);
- „сумата по решението“ (decision amount) и
- размера на безвъзмездната финансова помощ (EU grant rate).

Финансовият анализ следва да се изготви като се използва методът на дисконтираните парични потоци (discounted cash flows).

Финансовият анализ следва да се предостави в електронен формат (Excel), което да позволи неговото разглеждане и оценка, включително проверка на получените финансови резултати.

ВАЖНО!

При изготвяне на проектното си предложение, Конкретният бенефициент следва да се съобрази с Указанията на УО на ОПРР за проекти, генериращи приходи (Приложение Й-1), както и с Инструкцията от Сертифициращия орган във връзка с проекти, генериращи приходи и прилагането на чл.55 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г. (Приложение Й-2).

Конкретният бенефициент следва задължително да приложи финансов анализ към проектното си предложение.

Безвъзмездната финансова помощ по схемата е до размера на сумата по решението съгласно представения финансов анализ, но не повече от максималната стойност на БФП по проектен фиш, посочена в т.4. В този случай бенефициентът следва да осигури собствен принос в размер на разликата между общата стойност на проекта и размера на безвъзмездната финансова помощ по ОПРР (100%).

5.1. Допустими дейности по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

5.1.1. Продължителност:

Планираната продължителност на дейностите, предвидени във всеки проектен фиш към рамковата инвестиционна програма **не може да надвишава 24 месеца.**

Конкретният бенефициент трябва да предвиди в продължителността на проектите по всеки отделен проектен фиш процедури като подготовка и одобрение на техническата документация, издаване на необходимите разрешителни, процедура за възлагане на обществена поръчка, необходимо време за строителство, отчетност, окончателно разплащане от конкретния бенефициент към всички изпълнителите, изготвяне на окончателен технически доклад и финансов отчет.

5.1.2. Териториален обхват

Интервенциите по настоящата схема трябва да се осъществяват на територията на Република България, в рамките на **86 общини попадащи в обхвата на агломерационните ареали¹** (Приложение К от настоящите Изисквания за кандидатстване), изброени по-долу:

1.	Аврен	30.	Казанлък	59.	Радомир
2.	Айтос	31.	Камено	60.	Разград
3.	Аксаково	32.	Карлово	61.	Раковски
4.	Асеновград	33.	Карнобат	62.	Родопи
5.	Балчик	34.	Каспичан	63.	Русе
6.	Белово	35.	Костинброд	64.	Садово
7.	Белослав	36.	Куклен	65.	Самоков
8.	Благоевград	37.	Кърджали	66.	Сандански
9.	Божурище	38.	Кюстендил	67.	Свищов
10.	Ботевград	39.	Ловеч	68.	Севлиево
11.	Бургас	40.	Лом	69.	Септември
12.	Бяла Слатина	41.	Лясковец	70.	Силистра

¹ **Агломерационни ареали** са 36 зони, състоящи се от групи селища и общини с неделими функционални и пътни връзки, които са концентрирани около големи или средни градски центрове.

13.	Варна	42.	Марица	71.	Сливен
14.	Велико Търново	43.	Мездра	72.	Смолян
15.	Велинград	44.	Монтана	73.	Созопол
16.	Видин	45.	Нова Загора	74.	Сопот
17.	Враца	46.	Нови пазар	75.	Стамболийски
18.	Габрово	47.	Пазарджик	76.	Стара Загора
19.	Горна Оряховица	48.	Панагюрище	77.	Столична
20.	Гоце Делчев	49.	Перник	78.	Троян
21.	Девня	50.	Петрич	79.	Тунджа
22.	Димитровград	51.	Пещера	80.	Търговище
23.	Добрич – град	52.	Плевен	81.	Харманли
24.	Добричка	53.	Пловдив	82.	Хасково
25.	Долна Митрополия	54.	Поморие	83.	Червен Бряг
26.	Долни Дъбник	55.	Попово	84.	Чирпан
27.	Дулово	56.	Провадия	85.	Шумен
28.	Дупница	57.	Първомай	86.	Ямбол
29.	Елин Пелин	58.	Раднево		

ВАЖНО!

Дейности по проекти извън горепосочените общини не са допустими за финансиране по настоящата схема.

5.1.3. Допустими дейности за финансиране /видове проекти/ по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- **Ремонт, реконструкция, обновяване** на сгради на културни институции държавна собственост в управление на МК, в това число културни центрове, театри, опери, читалища, библиотеки, концертни зали и други обекти, свързани с културния живот, включително прилежащото дворно място, ако е приложимо;
- **Доставка на подходящо оборудване** за сградите на културните институции държавна собственост в управление на МК.

Оборудването, за което се кандидатства, трябва да е свързано с изпълнението на съответните културни услуги, които се предоставят, т.е. да бъде свързано с целите и цялостната концепция на проекта.

- Извършване на **одити за енергопотребление** в сградите на културните институции държавна собственост в управление на МК;
- Внедряване на **мерки за енергийна ефективност**, включващи топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване в сградите на културните институции държавна собственост в управление на МК;
- Внедряване на инсталации/съоръжения, основани на **използването на алтернативни възобновяеми енергийни източници** в сградите на културата държавна собственост в управление на МК;
- Подобряване на **достъпа за хора с увреждания** до сградите на културните институции държавна собственост в управление на МК.

Проектните предложения трябва да бъдат с интегриран характер, т.е. да включват комбинация от поне две дейности от изброените по-горе.

ВАЖНО!

Всички дейности, обект на интервенции по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, трябва задължително да бъдат извършвани върху държавна недвижима собственост в управление на Министерство на културата. Към Пакета документи за кандидатстване по всеки проект трябва да бъде приложена Декларация от Министъра на културата, чрез която да се декларира, че предназначението на сградите, обект на интервенция по проекта, няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на дейностите по проекта, както и че съответната културна институция няма да бъде закрыта.

Конкретният бенефициент следва да представи и копия от актовете за държавна собственост на сградите, обект на интервенции по проектите.

ВАЖНО!

За проекти, свързани с ремонт/ реконструкция/обновяване, предимство ще имат проектни предложения, които включват мерки за подобряване на енергийната ефективност и/или използване на възобновяеми енергийни източници, както и за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания.

Предимство ще имат проектни предложения, които отчитат потребностите на групите в неравностойно положение, малцинствата, включително ромите.

При разработването на проектното предложение конкретният бенефициент задължително трябва да предвиди в изпълнението на проекта дейности за:

- **Одит на проекта** – одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран експерт-счетоводител или фирма за одит, като докладът за одит трябва да бъде приложен към окончателния финансов отчет на проекта;
- **Дейности за разпространение на информация и публичност** – съгласно чл. 6 от Общи условия към финансираните по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013г. договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и Насоките за осъществяване на мерките за информация и публичност, изготвени от Управляващия орган (**Приложение 3** към Насоките за кандидатстване). С оглед осигуряване публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на проекта е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/конференция/кръгла маса по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му.

ВАЖНО ЗА ВСИЧКИ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ!

1. Конкретният бенефициент е длъжен да представи остойностени технически спецификации (съгласно Приложение БЗ) за оборудването/съоръженията, които следва да бъдат закупени със средства по проекта, когато това е приложимо².
2. Конкретният бенефициент трябва да предвиди строителен надзор от лицензирана фирма-консултант съгласно чл.168, ал.2 от ЗУТ за проектите, включващи строежи от първа до четвърта категория.
3. Конкретният бенефициент трябва да има предвид, че на задължително обследване за енергийна ефективност и сертифициране подлежат всички сгради – държавна собственост, в експлоатация, с разгъната застроена площ над 1000 кв.м, съгласно чл.16 ал.2 от Закона за енергийната ефективност и чл.6 ал.2 от Наредба №21/2004 г. за обследване на енергийната ефективност.
4. Дейностите в проектните фишове трябва да се вписват в стратегическата рамка на Концепцията за развитието на българската култура, приета от Комисията по култура към Народното събрание през 2006 г.

5.1.4. Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ са:

- Дейности на територията на общините извън обхвата на агломерационните ареали, посочени в т.4.1.1.2.;
- Проекти, насочени към недвижима собственост; различна от държавната недвижима собственост в управление на Министерство на културата;
- Всякакви дейности от търговски характер, генериращи приходи за конкретния бенефициент;
- Дейности, свързани с политически партии;
- Благотворителни дарения;
- Дейности, финансирани от бюджета на други програми на Общността.

ВАЖНО!

Проект, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, не може да бъде едновременно допустим и за финансова помощ по настоящата схема за същите дейности. Следователно конкретният бенефициент, подпомаган по други европейски програми и

² Единичните цени, включени в остойностените технически спецификации, трябва да се основават на средните пазарни цени. В противен случай Договарящият орган си запазва правото да намали тези цени.

други донори, както и по национални програми с публично финансиране, може да кандидатства по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ единствено за други, нефинансирани по тези програми, дейности.

5.1.5. Степен на готовност/зрялост на проекта

Кандидатът задължително представя към проектния фиш **техническа документация**, включваща:

- **Копие на технически/работен инвестиционен проект** съгласно ЗУТ и Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания, и всички други нормативни и поднормативни документи с отношение към проектното предложение, придружен от **подробни количествени сметки на проектантите по отделните части - заверени с подпис и печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**. Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи, и да бъде съгласуван по реда на чл.145 от ЗУТ.
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите** изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант за строежи 1-ва, 2-ра категория или **Решение на експертния съвет на одобряващата администрация**, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ, в случаите на строежи 3-та, 4-та и 5-та категория – **копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**;
- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ**, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради – **копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**;
- **Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156 от ЗУТ – копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**;
- **Подробна Количествено-стойностна сметка, представена по отделни обекти на интервенция, съгласно Приложение Б2;**
- **Анализ на цените по ресурси, въз основа на които са определени единичните цени на всички СМР в проектното предложение, съгласно Приложение Б4 /предава само на електронен носител/**

При доставка на оборудване/съоръжения конкретният бенефициент трябва да представи:

- Остойностени **технически спецификации** по образец съгласно **Приложение Б3**.

Проектните фишове в средносрочната рамкова инвестиционна програма се подреждат от конкретния бенефициент по приоритетност и степен на проектна готовност в низходящ ред.

ВАЖНО!

Задължение на конкретния бенефициент е да представи към всеки проектен фиш, включен в средносрочната рамкова инвестиционна програма, **инвестиционния проект в целия му наличен обем** (чертежи, количествено-стойностна сметка, техническа спецификация и др.) **и свързаната с него налична документация** (съгласувания, одобрения и разрешения и др.).

5.2. Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ по настоящата схема

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“. Единичните стойности на допустимите разходи трябва да се базират на нормативно определени размери или на реални пазарни цени.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

- правилата, описани в *Регламент (ЕО) №1080/2006г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) №1783/1999г., *Регламент (ЕО) №1083/2006г.* на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999г.,
- ПМС №62/ 21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007-2013 г., и
- ПМС №245/ 09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

За да се считат за допустими в контекста на проектите фишове към средносрочната рамкова инвестиционна програма, разходите трябва:

- 1) да са необходими за изпълнението на проекта, да са заложи в договора или в заповедта по смисъла на чл.3 от ПМС №121/ 31.05.2007 г. и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства;
- 2) да са действително извършени и да бъдат отчетени въз основа на първични счетоводни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно националното законодателство;
- 3) да са действително платени и отчетени през периода за допустимост на разходите по чл.3 от ПМС №245/ 09.10.2007 г.;
- 4) да са отразени в счетоводната и данъчна документация на конкретния бенефициент и да могат да бъдат проследени въз основа на ефективно функционираща одитна

пътека;

- 5) да могат да се установят и проверят, и да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи;
- 6) да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети;
- 7) да са извършени за дейности по Оперативната програма в съответствие с разпоредбите на приложимото законодателство;
- 8) разходите, свързани с изпълнението на договори за доставка на стоки, предоставяне на услуги и строителство са допустими, ако договорите са сключени при спазване изискванията на националното законодателство за възлагане на обществени поръчки.

Период на допустимост на разходите:

Общият период на допустимост на разходите по Оперативната програма се определя съгласно чл.3, ал.1 от ПМС №62/ 21.03.2007 г. и чл.3 от ПМС №245/09.10.2007 г., **а именно от 01.01.2007 г. до 31.12.2015 г.**

Преки допустими разходи:

Тук влизат разходите, които са пряко свързани с проекта и без тях неговото осъществяване е невъзможно. Преките допустими разходи съгласно ПМС №245/ 09.10.2007 г. са свързани с изпълнението на дейностите по сключени договори, обобщени в следните основни групи:

- разходи, свързани със заснемания, идейни, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите, съгл. чл. 142, ал.4 от Закона за устройство на територията **в размер до 5% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани от БФП по проекта;**
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
- разходи, свързани с подготовката на документация за участие в процедура за възлагане на обществени поръчки и за провеждане на процедурите за избор на изпълнители в съответствие с националното законодателство в тази област;
- разходи за подготовка на строителната площадка (разрушаване на съществуващи строежи или на части от тях, разчистване на строителната площадка, вертикална планировка);
- разходи за строителни и монтажни работи за:
  - обновяване, преустройство, реконструкция и всички видове ремонт на сгради – земни работи, укрепителни съоръжения, ремонт и възстановяване на конструкцията, подмяна или ремонт на водопроводни, канализационни, електрически, отоплителни, климатични, пожароизвестителни, телекомуникационни инсталации в сгради, изпълнение на мерки за енергийна ефективност, включително и одити за енергопотребление, довършителни работи, създаване на архитектурна среда за хора с увреждания и други

специфични в зависимост от предназначението на строежа.

- разходи за авторски и строителен надзор **в размер до 5% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани от БФП по проекта;**
- **непредвидени разходи за СМР – в размер до 10% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани от БФП по проекта;** Тези разходи се залагат в Приложение Б2 Количествено-стойностна сметка, върху получената обща стойност на СМР.
- разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация (присъединяване към външната електрическа, водопроводна, канализационна, топлофикационна, телекомуникационна система и газоразпределителна мрежа);
- разходи за закупуване на нови съоръжения, оборудване и нематериални активи;
- разходите за амортизация на амортизируеми активи, които са пряко свързани с целите на съфинансирания проект, са допустими при спазване на условията на чл.4 ал.6 от ПМС № 62/ 21.03.2007 г.;
- разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като наеми, дизайнерски, архитектурни, инженерни, информационно-технологични, консултантски, правни и нотариални, изследвания и експертни проучвания, геоложки проучвания, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, финансово-счетоводна проверка, застраховки и други услуги;
- **разходи за одит - в размер на до 1% от общите допустими разходи по проекта, финансирани от БФП по проекта, но не следва да надвишават сумата от 50 000 лв.;**
- **разходи за разпространение на информация и публичност за проекта – в размер на до 0,5% от преките допустими разходи по проекта, финансирани от БФП по проекта;**
- разходи за закупуване на втора употреба съоръжения и оборудване съгласно чл.8, т.2 (а) до (г) от ПМС № 245/ 09.10.2007 г.

Допустими разходи за организация и управление:

- разходи за възнаграждения на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта, включително дължимите осигурителни вноски;
- разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни) на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта в страната при положение, че са извършени и отчетени в съответствие с приложимата нормативна уредба в тази област;

Разходите за човешки ресурси, включващи възнаграждения за лица, пряко ангажирани с управлението и/или изпълнението на проекта, в това число предвидените дължими осигурителни вноски, както и необходимите командировъчни разходи, класифицирани като непреки разходи, не трябва да надвишават 2 % от стойността на преките допустими разходи по проекта, финансирани от БФП по проекта.

ВАЖНО!

Максималните стойности по отделните разходи, посочени по-горе, са без ДДС.

Всички проценти важат и се изчисляват само за размера на БФП.

Конкретният бенефициент може да включи в екипа по проекта само физически лица.

Разходите за възнаграждения на физически лица трябва да бъдат доказани единствено чрез трудови и граждански договори, допълнителни споразумения към трудовите договори или заповеди на органа по назначаване (за държавните служители) и трябва да се отчитат само и единствено в Раздел 1 „Допустими разходи за организация и управление” на бюджета.

При условие, че дейността по управлението на проект се възлага на външни за бенефициента лица и цената на извършваната услуга попада в стойностните граници, посочени в ЗОП и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП), за бенефициента ще възникне задължение за спазване съответните разпоредби на ЗОП/НВМОП.

Ако дейностите по управление на даден проект се изпълняват от служители на конкретния бенефициент, за него не възниква задължение за провеждане на процедура по ЗОП, тъй като изпълнението се извършва в самата организация. В този случай при определяне на възнагражденията на членовете на екипа бенефициентът следва да спазва ПМС №330/ 05.12.2011 г. за допълнение на ПМС №62 на МС от 2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС, за финансовата рамка 2007-2013 г. и Указанията за регламентиране, планиране и отчитане на възнагражденията на лицата, наети във връзка с изпълнението на проектите, финансирани по ОПРР.

Ръководителят на проекта трябва да отговаря на следните изисквания:

Да има висше образование с образователно-квалификационна степен бакалавър или магистър с не по-малко от 3 години професионален опит в управлението и/или изпълнението, координацията, контрола и администрирането на инфраструктурни проекти

или

да има средно специално образование и най-малко 5 години професионален опит в управлението и/или изпълнението, координацията, контрола и администрирането на инфраструктурни проекти.

Членовете на екипа за управление на проекта трябва да имат най-малко 3 години професионален опит в областта на съответната позиция в екипа за управление.

Специфични допустими разходи:

Допустим разход е невъзстановим данък добавена стойност, съгласно Указание на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим

разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС (**Приложение И** от Изискванията за кандидатстване).

Конкретният бенефициент определя ДДС като невъзстановим, когато:

1. бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
2. бенефициентът е регистрирано лице по чл.99 и чл.100, ал.2 по ЗДДС;
3. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т.2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата схема са предназначени за:
  - извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
  - безвъзмездни доставки, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето.
4. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата схема, не е на лице на основание чл.70, ал.1, т.4, 5 от ЗДДС.

5.3. Недопустими разходи

Недопустими разходи по схемата за безвъзмездна финансова помощ са недопустимите разходи съгласно правилата за Структурни фондове на ЕС (Регламент (ЕО) №1080/2006г. на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) №1783/1999г., Регламент (ЕО) №1083/2006г. на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999г.), Постановление на Министерски съвет № 62 от 21 март 2007 г., както и ПМС №245/ 09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие”, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

Недопустими разходи съгласно разпоредбите на ПМС № 245/09.10.2007 г. са:

1. разходи, за които вече е получавана публична безвъзмездна помощ, дори и частично;
2. разходите, определени за недопустими съгласно чл.4, ал.13 и чл.9, ал.1 на ПМС № 62/ 21.03.2007г.;
3. разходи за закупуване на втора употреба машини, съоръжения и оборудване, с изключение на случаите, когато целите на проекта не биха били постигнати без закупуването на подобно оборудване и при спазване едновременно на следните условия:
  - а) продавачът да не ги е закупил с публична безвъзмездна помощ, дори и частично, в периода от последните 7 години преди подаване на проектното предложение;
  - б) цената им да не надвишава пазарната стойност, установена от независим сертифициран оценител или надлежно оторизиран орган към деня на покупката и да е по-малка от разходите за придобиване на подобни нови активи;

- в) да имат технически характеристики, необходими за изпълнение на проекта, да са в съответствие с приложимите норми и стандарти, да са експлоатационно годни. Това съответствие следва да бъде валидно за целия период на изпълнение на проекта и за срок не по-малък от периода, определен в чл.57 от Регламент (ЕО)1083/2006 г.на Съвета;
- г) да има одобрение от Управляващия орган за закупуването им;
4. разходи по договори за услуги, доставки и строителство, свързани със следните договори с подизпълнители:
- договори с подизпълнители, които увеличават разходите за изпълнение на дейността, без да създават добавена стойност;
  - договори с посредници и консултанти, в които плащането е определено като процент от общия разход за дейността, освен ако бенефициентът може да докаже, че плащането се отнася за действително извършената работа или услуга;
5. разходи за лихви, разходите за финансови трансакции, комисионните и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, и други чисто финансови разходи;
6. други данъци и такси, с изключение на случаите, предвидени в чл.7, т.3, буква "б" и т.11;
7. разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
8. възстановим данък добавена стойност.

Специфични недопустими разходи по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Разходи за закупуване на земя и недвижими имоти;
- Разходи за закупуване на машини, съоръжения и оборудване, които не са предназначени за целите на проекта;
- Разходи за закупуване на обзавеждане;

Направеният от конкретния бенефициент **принос в натура** не представлява действителен разход и **не се счита за допустим**. Този принос няма да бъде зачитан за съфинансиране от страна на конкретния бенефициент по настоящата схема.

ВАЖНО!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от конкретния бенефициент недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СРЕДНОСРОЧНАТА РАМКОВА ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА И ПРОЕКТНИТЕ ФИШОВЕ

6.1. Формуляр за кандидатстване

Конкретният бенефициент трябва да използва Формулярите за кандидатстване (средносрочна рамкова инвестиционна програма и проектни фишове - **Приложения А и Б**) и съответните приложения към настоящите Изисквания за кандидатстване, публикувани на интернет-страницата на Оперативната програма - www.bgregio.eu и интернет-страницата на МРРБ - www.mrrb.government.bg.

Средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове трябва да бъдат попълнени максимално ясно в зададения WORD-формат **на български език**. Конкретният бенефициент трябва да опише подробно изпълнението на целите на средносрочната рамкова инвестиционна програма, ползите от нея и съответствието с целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Няма да се приемат Формуляри за кандидатстване, написани (попълнени) на ръка.

Формулярът за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъде подаден в 1 оригинал и 2 копия.

Анализът на цени по ресурси (Приложение Б4) се предава само на електронен носител.

Техническата документация се предава в едно копие, заверено с печат на конкретния бенефициент и текст „Вярно с оригинала“.

Формулярът на средносрочната рамкова програма (Приложение А), формулярите на проектните фишове (Приложение Б), Бюджет на проекта - Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: **Опис на разходите за публичност** (Приложение Б1), Количествено-стойностна сметка (Приложение Б2) и **Остойностни технически спецификации (Приложение Б3, ако е приложимо) и Анализът на цени по ресурси (Приложение Б4)** трябва да бъдат представени и на електронен носител (на компактдиск). Представените електронни файлове трябва да съдържат идентично предложение на това, което е представено на хартия. Всеки елемент от проектното предложение (Приложения А, Б, Б1, Б2, Б3, **Б4**) трябва да бъдат представени като отделни и уникални електронни файлове (например Формулярът на средносрочната рамкова програма не трябва да бъде разделен на няколко файла).

Количествено-стойностната сметка (Приложение Б2) следва да бъде представена в един единствен електронен файл във формат Excel.

Анализът на цените по ресурси следва да бъде представен в един единствен файл, съгласно приложение Б4 във формат Excel.

Финансовият анализ следва да се предостави в електронен формат (Excel), което да позволи неговото разглеждане и оценка, включително проверка на получените финансови резултати.

За улеснение на обработката на проектните предложения, моля представете оригинала и 2-те копия, отпечатани на хартия във формат А4, подвързани отделно и ясно обозначени, като „оригинал“ и „копие“. **Всеки класьор следва да съдържа опис на приложените документи, включително и на отделните части от техническата документация.**

Указаният по-горе набор от документи трябва да бъде опакован надеждно.

6.2. Как и къде се изпращат проектните предложения

Крайният срок за получаване на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектни фишове за 2008 година е **30 Септември 2008г.**

За 2009 година по Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ще могат да се подават проектни фишове от 01 Юли до 10 Юли 2009г.

За 2010 година по Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ще могат да се подават проектни фишове от 01 Март до 31 Март 2010 г. и от 01 Декември до 30 Декември 2010 г.

За 2011 година по Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ще могат да се подават проектни фишове от 01 Февруари до 28 Февруари 2011 г. и от 01 Юни до 30 Юни 2011 г.

За 2012 година по Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ще могат да се подават проектни фишове до 31 Януари 2012 г.

Попълнените формуляри за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъдат получени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на следния адрес:

**гр. София пощ. код 1202, ул. "Св. св. Кирил и Методий" № 17-19,
Министерство на регионалното развитие и благоустройството,
Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,
Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”.**

При получаване на попълнените формуляри за кандидатстване със съответните приложения към тях на конкретния бенефициент се издава разписка с подпис и дата.

На плика, съдържащ целия пакет за кандидатстване, трябва да бъде написано следното:

ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ – ДА НЕ СЕ ОТВАРЯ	
Бюджетна линия:	BG161PO001/1.1-05/2008
Име на Приоритетна ос:	1. „Устойчиво и интегрирано градско развитие”
Име на Операция:	1.1. „Социална инфраструктура”
Име на схемата:	„Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали”
Име на проектния фиш:	.....
Пълното име на конкретния бенефициент: Министерство на културата	
БУЛСТАТ на конкретния бенефициент:	
Пълният адрес за кореспонденция на конкретния бенефициент:.....	

ВАЖНО!

При получаване на пакета документи, средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове към нея се регистрират последователно в Информационната система за управление и наблюдение на Структурните фондове и Кохезионния фонд в България. Генерираният от системата регистрационен номер се използва при последваща кореспонденция с конкретния бенефициент във връзка с рамковата програма/ проектния фиш.

6.3. Допълнителна информация

Въпроси във връзка с попълването на формулярите за кандидатстване и изискванията по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна помощ могат да се задават на:

Електронен адрес: oprd@mrrb.government.bg,

Факс: 987 74 50 или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1202,

ул. "Св. Св. Кирил и Методий" № 17–19,

Министерство на регионалното развитие и благоустройството,

Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,

Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”

Въпросите се задават **не по-късно от 21 дни преди съответния краен срок за получаване на проектни предложения**, като ясно се посочва номера на бюджетната линия на схемата за безвъзмездна помощ.

Отговорите на зададените въпроси се публикуват в рубриката „Въпроси-отговори” на интернет-страницата на Оперативната програма www.bgregio.eu **не по-късно от 11 дни преди съответния краен срок за получаване на предложенията**.

Във връзка с принципите за еднакво третиране на кандидатите Договарящият орган не може да дава предварително мнение относно приемливостта на даден кандидат, партньор или проектно предложение.

6.4. Оценка на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове

Средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове се оценяват в съответствие с критериите, описани в Изискванията за кандидатстване. Критериите не подлежат на изменение по време на провеждането на процедурата.

Оценката се документира чрез попълването на оценителни таблици. Оценката на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове включва следните етапи:

Етап 1: Оценка на административното съответствие **и допустимостта** на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове.

Етап 2: Оценка на качеството (техническа и финансова оценка) на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове.

Всички етапи на оценката се извършват от Оценителна комисия, назначена със заповед на ръководителя на Договарящия орган

6.4.1. Етап 1: Оценка на административното съответствие и допустимостта

Оценката на административно съответствие и допустимостта включва проверка за спазването на следните изисквания:

- Средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове се отнасят за схемата, за която има обявена покана за представяне на средносрочна рамкова инвестиционна програма и проектни фишове;
- Формулярите за представяне на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове отговарят на всички формални изисквания и на образците, публикувани с настоящите Изисквания за кандидатстване;
- Всички придружителни документи, упоменати в контролния списък за проверка, са представени съгласно изискванията.
- Съответствие със Средносрочната рамкова инвестиционна програма (само за проектен фиш)
- Съответствие с посочения териториален обхват за операцията/ настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- Съответствие с продължителността на изпълнение на проектния фиш (само за проектен фиш)
- Съответствие с допустимите дейности по операцията/ настоящата схема;
- Съответствие с Концепцията за развитието на българската култура, приета от Комисията по култура към Народното събрание през 2006 г.;
- Съответствие с минималния/ максималния размер на безвъзмездната финансова помощ по проектния фиш към средносрочната рамкова инвестиционна програма;
- Съответствие с минималния размер на национално съфинансиране;
- Съфинансирането от ОПРР /ЕФРР/ е в рамките на максималния допустим праг;
- Рамковата инвестиционна програма предвижда мерки, свързани с публичността и разпространението на информация, съгласно изискванията за кандидатстване;
- Съответствие на рамковата инвестиционна програма/проектния фиш с хоризонталните политики на ЕО (насърчава се равнопоставеността и социалното включване, устойчивото развитие и опазването на околната среда, създава се добавена стойност, използват се иновативни подходи).

В случай, че съществуват неясноти по подадените документи, Оценителната комисия може да изиска допълнителна информация и/или документи, удостоверяващи подадената информация.

ВАЖНО!

Средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове към нея преминават към следващия етап на оценка (техническа и финансова оценка), само ако са получили положителен отговор („да“) на всички критерии за оценка на административното съответствие и на допустимостта, изброени по-горе.

6.4.3. Етап 2: Оценка на качеството (Техническа и Финансова оценка)

„Техническа и финансова оценка“ е оценка по същество на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове, която се извършва в съответствие с предварително оповестените критерии за оценка.

ОЦЕНКА НА ТЕХНИЧЕСКОТО И ФИНАНСОВО КАЧЕСТВО НА СРЕДНОСРОЧНАТА РАМКОВА ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА И ПРОЕКТНИТЕ ФИШОВЕ

<u>Критерий</u>	Максимална оценка	Формуляр на средносрочна рамкова инвестиционна програма
Критерии за оценка на качеството на средносрочната <u>рамкова инвестиционна програма</u> (техническа и финансова оценка)		
1.1. Степен на съответствие с целите на операцията и настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	5	т. 2.1 и т.2.2
<ul style="list-style-type: none"> - Връзката между рамковата инвестиционна програма и приоритетното направление на ОПРР е точно, ясно и подробно описана; - Рамковата инвестиционна програма съответства на целта на операцията; - Рамковата инвестиционна програма отговаря на общата цел и конкретните цели на схемата за безвъзмездна финансова помощ; - Целите и задачите на рамковата инвестиционна програма са ясно структурирани и обосновани. 	Оценка 5	
- Три или два от горепосочените критерии са изпълнени	Оценка 3	
- Един от горепосочените критерии е изпълнен	Оценка 1	
1.2. Приложимост и реалистичност на предложените в средносрочната рамкова инвестиционна програма действия за постигане на целите.	5	т. 2.3 и т.2.4
<ul style="list-style-type: none"> - Предложените дейности са добре дефинирани и структурирани; - Предложените действия са подходящи и необходими, съответстват на целите и очакваните резултати. Дейностите са насочени към постигане на целта на предложението и очакваните резултати; - Предложените дейности надграждат други подобни проекти, изпълнени върху целевата територия. 	Оценка 5	

- Два от горепосочените критерии са изпълнени	Оценка 3	
- Един от горепосочените критерии е изпълнен	Оценка 1	
1.3.Налична система за управление и контрол на предложените в рамковата програма проекти.	5	т.1.4 и т.1.3
<ul style="list-style-type: none"> - Конкретният бенефициент има поне 2 години опит в изпълнението на дейности, подобни на тези, включени в рамковата инвестиционна програма; - Членовете на предложения екип имат опит в организация и/или управление и/или изпълнение на сходен тип дейности и/или проекти поне 2 години; - Конкретният бенефициент има изграден управленски екип; разполага с човешки ресурс (постоянен или на временен договор), сходен поне с човешкия ресурс включен в рамковата инвестиционна програма. 	Оценка 5	
- Един от горепосочените критерии не е изпълнен	Оценка 3	
- Два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	
1.4.Осигуряване на устойчивост (финансова и институционална) на резултатите от програмата.	5	т. 2.6
<ul style="list-style-type: none"> - Предвидена е възможност ползите от рамковата инвестиционна програма за целевите групи да продължат да съществуват и след края на финансирането; - Конкретният бенефициент е посочил детайлно потенциалните източници за финансиране след приключване на рамковата инвестиционна програма и те са реалистични и надеждни; - След приключването на рамковата инвестиционна програма ще има структури (като човешки ресурси и организация), които осигуряват продължаване на дейността; - Представените доказателства относно устойчивостта на създадените структури са реалистични и надеждни. 	Оценка 5	
- Един или два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 3	
- Три от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	
1.5. Икономическа ефективност и ефикасност на предложените интервенции в рамковата инвестиционна програма	5 x 2	т.2.5 и т.2.9
<ul style="list-style-type: none"> - Конкретният бенефициент е избрал оптималния път (разходи/резултати/ефект) към решаване на проблема и представяне на търсените ползи; - От бюджета е видно, че изразходването на планираните средства е обосновано от наличната потребност; - Реалистичност (икономичност) на предвидените разходи (съпоставка с пазарните цени на съответните стоки/услуги) 	Оценка 5x2	
- Един от горепосочените критерии не е изпълнен	Оценка 3x2	
- Два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1x2	
Обща максимална оценка:	30	

Критерии за оценка на качеството на <u>проектните фишове</u> (техническа и финансова оценка)		
2.1.Съответствие на проектния фиш		
2.1.1. Степен на съответствие с целите на операцията/настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	5	т.2.1
<ul style="list-style-type: none"> - Връзката между проектния фиш и приоритетното направление на оперативната програма е точно, ясно и подробно описана; - Проектният фиш съответства на целта на операцията; - Проектният фиш отговаря на общата цел и конкретните цели на схемата за безвъзмездна финансова помощ; - Целите и задачите на проектния фиш са ясно структурирани и обосновани. 	Оценка 5	
- Три или два от горепосочените критерии са изпълнени	Оценка 3	
- Един от горепосочените критерии е изпълнен	Оценка 1	
2.1.2. Съответствие с хоризонталните политики на ЕО (насърчава се равнопоставеността и социалното включване, устойчивото развитие и опазването на околната среда, създава се добавена стойност, използват се иновативни подходи)	5	т.2.5
<ul style="list-style-type: none"> - Проектният фиш допринася за реализиране на принципа за осигуряване на равнопоставеност, превенция на дискриминацията и осигуряване на социално включване; - Проектният фиш допринася за реализиране на принципа за устойчиво развитие; - Проектният фиш допринася за подобряване на опазването на околната среда; - Проектният фиш допринася за създаване на добавена стойност и предвижда иновативни подходи, в това число споделяне на добри практики. 	Оценка 5	
- Проектният фиш допринася за реализиране на два от хоризонталните принципи	Оценка 3	
- Проектният фиш допринася за реализиране на един от хоризонталните принципи	Оценка 1	
2.2.Обосновка на проектния фиш и методология		
2.2.1. Съответствие на проектния фиш с конкретните нужди и проблеми на целевата територия	5	т.2.2 и т.2.3

<ul style="list-style-type: none"> - Направеният анализ на териториалния обхват демонстрира познаване на нуждите и проблемите на целевата територия (община, група общини, област, регион); - При обосновката на предложението са използвани данни от национални и регионални източници или документи, както и официални статистически данни и информация, проучвания от конкретния бенефициент; - Проектният фиш е в съответствие с целите на Концепцията за развитието на българската култура, приета от Комисията по култура към Народното събрание през 2006 г.; - Проектният фиш е насочен към културни институции, обслужващи повече от едно населени места в рамките на една община или населени места от поне 2 съседни общини, както и такива, обслужващи крайни, периферни населени места в рамките на една община. 	Оценка 5	
- Един, два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 3	
- Три от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	
2.2.2. Ясно дефинирани крайни бенефициенти и целеви групи.	5	т.2.4
<ul style="list-style-type: none"> - Заинтересованите страни, които имат отношение към решаване на проблема, са ясно идентифицирани; - Измежду заинтересованите страни са избрани и включени в проектния фиш тези, които имат най-пряко отношение към постигане на целта; - Проектният фиш адресира по подходящ начин идентифицираните нужди и проблеми на целевите групи. 	Оценка 5	
- Един от горепосочените критерии не е изпълнен	Оценка 3	
- Два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	
2.2.3. Проектният фиш адресира нуждите и проблемите на хората в неравностойно положение, вкл. ромите	5	т.2.4 и т.2.5
- Проектният фиш адресира нуждите и проблемите на хората в неравностойно положение, вкл. ромите	Оценка 5	
- Проектният фиш не адресира нуждите и проблемите на хората в неравностойно положение, вкл. ромите	Оценка 0	
2.2.4. Ясно дефинирани дейности, гарантиращи качеството на очакваните резултати от проекта.	5	т.3.1 и т.5
<ul style="list-style-type: none"> - Проектният фиш включва комбинация от поне два вида дейности съгласно Изискванията за кандидатстване; - Предложените дейности са подходящи и необходими, съответстват на целите и очакваните резултати. Дейностите са насочени към постигане на целта на предложението и очакваните резултати; - Дейностите включват мерки за енергийна ефективност и/или ВЕИ, както и осигуряване на достъпна архитектурна среда; - Дейностите са описани подробно и обхватът и времетраенето им е напълно ясен. 	Оценка 5	
- Един или два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 3	
- Три от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	

2.2.5.Наличие на ясна методология за изпълнение на проекта. Ясен и изпълним план за действие.	5	т.3.2, т.3.3, т.3.4, т.3.5, т.3.6, т.3.7, т.1.2
<ul style="list-style-type: none"> - Предложените методи са подходящо избрани, добре структурирани и описани и ще доведат до постигане на заложените цели и резултати. Налична е връзката между тях и предложените дейности; - Методите са подходящо избрани с оглед предложения екип за реализация на проекта; - Времевият обхват на отделните дейности в плана за действие е реалистичен; разпределението на дейности във времето е балансирано и позволява гладко управление и изпълнение; - Представена е информация за планираните процедури за избор на изпълнители от страна на конкретния бенефициент по ЗОП. 	Оценка 5	
- Един или два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 3	
- Три от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	
2.2.6.Ясно дефинирани резултати и продукти, реалистични и обективно измерими индикатори.	5	т.4
<ul style="list-style-type: none"> - Резултатите и продуктите са ясно дефинирани и съответстват на предвидените дейности; посочени са очакваните продукти/резултати към всяка отделна дейност; - В предложението е описано как очакваните резултати допринасят за изпълнението на специфичните/конкретните цели на проекта; - Индикаторите са ясни, конкретни и изчерпателни; - Източниците на информация са ясни и изчерпателни. 	Оценка 5	
- Един или два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 3	
- Три от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1	
2.3. Бюджет и ефективност на разходите		
2.3.1. Реалистичен бюджет и ясна финансова обосновка на категориите разходи; съотношението между прогнозните разходи и очакваните резултати е задоволително.	5 x 2	т.8 и Бюджет на проектния фиш
<ul style="list-style-type: none"> - Очакваните резултати и ефект са напълно съпоставими с предвидените разходи; - Бюджетните пера са ясни, детайлни и връзката между разходи и резултати е видима; - Заложените количества са реалистични; - Заложените средства са добре разпределени за разходване във времето. 	Оценка 5 x 2	
- Един или два от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 3 x 2	
- Три от горепосочените критерии не са изпълнени	Оценка 1 x 2	
Обща максимална оценка:	50	

Методология за техническа и финансова оценка на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове:

Критериите за оценка са обособени в раздели и подраздели. Всеки подраздел получава 1, 3 или 5 точки по следната скала: 1 – слабо съответствие, 3 - частично съответствие и 5 - пълно съответствие.

Минимално допустимият праг под който рамковата инвестиционна програма се отхвърля е 18 точки.

Проектни фишове, получили оценка под 27 точки, не подлежат на класиране.

В резултат от техническата и финансова оценка на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове, Договарящият орган си запазва правото да отстрани заложените от конкретния бенефициент дейности, по препоръка на Оценителната комисия, в случаите, когато те са недопустими и/или са свързани с недопустими разходи. Договарящият орган си запазва правото да намали проектобюджета по препоръка на Оценителната комисия, в случаите, в които разходите са недопустими или не отговарят на пазарната им стойност, като се съблюдава изискването за процентно съотношение между отделните разходи.

ВАЖНО!

Проектните фишове се оценяват и класират в низходящ ред съобразно получената оценка. В зависимост от степента на съответствие с критериите за оценка, оценителната комисия може да ограничи броя на проектните фишове, които да получат безвъзмездна финансова помощ.

6.5. Списък на документите за кандидатстване

Конкретният бенефициент по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ следва да представи:

Основни документи:

- Формуляр на средносрочна рамкова инвестиционна програма – **Приложение А** към Изискванията за кандидатстване;
- Формуляр на проектен фиш – **Приложение Б** към Изискванията за кандидатстване;
- Бюджет на проектния фиш – **Приложение Б1** към Изискванията за кандидатстване (включва 3 таблици: Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: **Опис на разходите за публичност** - ако е приложимо). Всички таблици на бюджета на проектния фиш следва да бъдат подписани и подпечатани от представляващия конкретния бенефициент.;
- Автобиография на ръководителя на рамковата инвестиционна програма – **Приложение Г** към Изискванията за кандидатстване.

Подкрепящи документи към средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове:

Към момента на кандидатстване конкретният бенефициент е длъжен да представи следните

подкрепящи документи към средносрочната рамкова инвестиционна програма:

1. Копие от регистрацията си по ЕИК (БУЛСТАТ), заверено с подпис и печат на конкретния бенефициент и текст „Вярно с оригинала“.
2. Копие от ДДС регистрацията си, заверено с подпис и печат на конкретния бенефициент и текст „Вярно с оригинала“.
3. Годишен баланс за последната финансова година, за която счетоводните отчети са приключени - копие, заверено с подпис и печат на конкретния бенефициент и текст „Вярно с оригинала“.

Техническа документация:

Кандидатът задължително представя към проектния фиш **техническа документация**, включваща:

- **Копие на технически/работен инвестиционен проект** съгласно ЗУТ и Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания, и всички други нормативни и поднормативни документи с отношение към проектното предложение, придружен от **подробни количествени сметки на проектантите по отделните части - заверени с подпис и печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**. Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи, и да бъде съгласуван по реда на чл.145 от ЗУТ.
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите** изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант за строежи 1-ва, 2-ра категория или **Решение на експертния съвет на одобряващата администрация**, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ, в случаите на строежи 3-та, 4-та и 5-та категория – **копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**;
- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради** – **копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**;
- **Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156 от ЗУТ** – **копие, заверено с подпис, печат на конкретния бенефициент и гриф „Вярно с оригинала“**;
- **Подробна Количествено-стойностна сметка, представена по отделни обекти на интервенция, съгласно Приложение Б2**;
- **Анализ на цените по ресурси, въз основа на които са определени единичните цени на всички СМР в проектното предложение, съгласно Приложение Б4 /предава само на електронен носител**

Други документи, които следва да се приложат към проектния фиш:

- Акт за държавна собственост на недвижимия имот, обект на интервенция по проекта – копие, заверено с подпис, печат на собственика и текст „Вярно с оригинала“;
- Декларация/решение от страна на собственика на сградите, предложени за интервенция, с което се декларира, че предназначението на сградата/помещенията,

обект на интервенция по проекта, няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на дейностите по проекта;

- Декларация на Министъра на културата, че съответната културна институция няма да бъде закрыта за период не по-малък от 5 години след приключване на дейностите по проекта;
- Декларация, че проектът не е финансиран от други източници на ЕС (**Приложение В1**);
- Декларация, че не е необходим ОВОС (**Приложение В2**), изготвена въз основа на Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС;
- Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС – *копие заверено с гриф „Вярно с оригинала”, подпис и печат на конкретния бенефициент.*
- Финансов анализ, изготвен съгласно указанията за проекти, генериращи приходи и в **електронен формат** (на компактдиск). Електронният вариант трябва да съдържа идентична информация, както представения вариант на хартия.
- Автобиография на ръководителя на проекта (**Приложение Г**);

Забележка: всички документи, представени като копия, трябва да бъдат заверени с подпис, печат на конкретния бенефициент и текст “Вярно с оригинала”. Подкрепящите документи следва да са на български език.

6.6. Уведомяване относно решението на Договарящия орган

Конкретният бенефициент ще бъде уведомен писмено за решението на Договарящия орган във връзка със средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове.

Решението за одобряване на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове съдържа общия размер на отпусната безвъзмездна финансова помощ и списък на проектните фишове, одобрени за финансиране. Договарящият орган уведомява писмено конкретния бенефициент за решението си в срок от 15 работни дни от издаване на решението за одобрение.

ВАЖНО!

Решението на Договарящия орган да отхвърли даден проектен фиш или да не предостави безвъзмездна финансова помощ е окончателно.

6.7. Условия, приложими към изпълнението на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове, след решението на Договарящия орган за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

След одобряване на средносрочната рамкова инвестиционна програма и проектните фишове към нея и след постигане на взаимно съгласие Договарящият орган и конкретният бенефициент подписват **Рамково споразумение** (вж. **Приложение Д**).

Одобрената Средносрочна рамкова инвестиционна програма и проектните фишове

представляват неразделна част от Рамковото споразумение.

След сключване на Рамковото споразумение, Договарящият орган и конкретният бенефициент подписват отделен **договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Регионално развитие” за всеки одобрен проектен фиш**, включен в средносрочната рамкова инвестиционна програма.

Правата и задълженията, които възникват за конкретния бенефициент, са описани в приложения стандартен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ – специални и общи условия (**Приложения Е1 и Е2**).

6.7.1. Специфични условия за изпълнението на проектите

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг допустим счетоводен документ) могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна финансова помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Конкретният бенефициент е задължен да докладва и отчита изпълнението на дейностите по проектните фишове към средносрочната рамкова инвестиционна програма в съответните отчетни форми/формати и документи.

Конкретният бенефициент е задължен да осигури директен достъп на представители на Договарящия орган и и/или други одитиращи институции да извършат проверка на място на резултатите от изпълнението на проектите.

Конкретният бенефициент трябва да води точна и редовна документация и счетоводна отчетност, отразяващи изпълнението на отделните проекти, използвайки подходяща и адекватна електронна система. Конкретният бенефициент се задължава да открие и поддържа отделна банкова сметка или отделна партида към наличната му банкова сметка само за нуждите на проектите към рамковата инвестиционна програма като гарантира, че генерираните лихви по нея могат да бъдат проследими и доказани, както и, че информацията по банковата сметка ще позволи лесното идентифициране и проследяване на разходите до и в счетоводните му системи.

В съответствие с Указания на Министъра на финансите (№91-00-502/27.08.2007 г.) относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, издадени на основание §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ПМС №62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, бенефициентите са отговорни за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. ПМС №62/21.03.2007 г. въвежда понятието „възстановим данък добавена стойност” и го определя като недопустим разход за съфинансиране от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Конкретният бенефициент ще следва Указанията на Министъра на Финансите за определянето на ДДС като възстановим и като невъзстановим (допустим разход), за оформянето на Искането за плащане, за документалната отчетност, както и всички други свои задължения по Указанията (**Приложение И** към настоящите Изисквания) във връзка с

получаване на средства от Договарящия орган.

Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити от конкретния бенефициент изцяло или частично с предоставената безвъзмездна помощ, не могат да бъдат прехвърляни на трети страни по време на изпълнението на проекта и в определен период след неговото завършване, съгласно т.7.2 от Общите условия към договора за безвъзмездна помощ (**Приложение E2**). В случай на нарушение на тези условия, средствата, получени като безвъзмездна финансова помощ, се възстановяват в пълния им размер от бенефициента.

6.7.2. Окончателен размер на финансирането, предоставено от Договарящия орган

Общата сума, която Договарящият орган ще изплати на конкретния бенефициент, не може да надвишава максималния размер на помощта. Размерът на безвъзмездната финансова помощ по договора е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи, извършени от конкретния бенефициент. Недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6.7.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта

Ако конкретният бенефициент не може да изпълни дейностите, заложи в договора, Договарящият орган има правото да спре плащанията цялостно или частично, в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на конкретния бенефициент.

6.7.4. Промени в договора и бюджета

Изменение на договора за безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез сключване на анекс (допълнително споразумение) към договора по взаимно съгласие на страните.

Процедура по сключване на анекс към подписан договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР се провежда в следните случаи:

- Промяна на срока за изпълнение на договора за безвъзмездна финансова помощ;
- Промяна в правно-организационната форма на бенефициента;
- Промяна в договорените дейности по проекта, която води до въвеждане на нови дейности/нови бюджетни пера. Освен в случаите на непреодолима сила, въвеждането на нови дейности е недопустимо за финансиране по безвъзмездна финансова помощ и следва да се отрази като собствен принос на бенефициента по бюджета на проекта;
- Намаляване размера на предоставената безвъзмездна финансова помощ по договора в резултат на констатирано от страна на ДО двойно финансиране на дейности на интервенция или част от дейности по проекта;
- Намаляване размера на безвъзмездната финансова помощ по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с повече от 15 %, но не по-малко от 500 000 лв в резултат на проведени от бенефициенти процедури за възлагане на обществени поръчки. В този случай допълнителното споразумение следва да се сключи задължително преди подаване на искане за авансово плащане.

В останалите случаи Управляващият орган провежда кореспонденция с бенефициента,

събира необходимите доказателства и одобрява или отхвърля писмено исканата промяна.

6.7.5. Плащания

Плащанията от Договарящият орган към конкретния бенефициент ще се извършват във формата на авансово, междинно/ междинни и окончателно плащания.

Авансовото плащане се извършва след представяне на искане за плащане по образец (Приложение Е1-II) с включени приложения към него на следните документи.

- Копие на подписания от двете страни договор /Бенефициент и Договарящ орган/;
- Копие от подписани договори на бенефициента в качеството му на възложител за инфраструктурен проект по дейности за строителство с включена клауза за авансово плащане;
- копие от Удостоверение за регистрация по чл. 104 от ЗДДС, заверено „вярно с оригинала“ (ако е приложимо).
- Декларация от страна на БЕНЕФИЦИЕНТА за наличие/липса на нередност (ПРИЛОЖЕНИЕ Ж)

Междинно/междинни и окончателно плащания се извършват на базата на действително извършени разходи и след представяне на междинен/междинни и окончателен финансов отчет.

6.7.6. Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати

Съгласно правилата на Регламент (ЕО) 1083/2006 г. (чл. 60(b)) и 1826/2006 г. (чл. 13(2)), Договарящият орган или упълномощените от него лица трябва да извършват проверки за удостоверяване на административните, финансовите, техническите и физическите аспекти на проектите. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на документи, предоставени за възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложиени по проектите.

Договарящият орган ще следи за изпълнението на договора, постигането на заложените индикатори и резултати, както и спазването на декларираните обстоятелства относно непромяна предназначението на обекта на интервенция, генериране на приходи и др., което ще се извършва чрез проверки на място, включително до 5 години след приключване на договора. В случай на неизпълнение Договарящият орган може да изиска възстановяване на вече платени от ДО към бенефициента средства.

6.7.7. Отчитане на проектите

Конкретният бенефициент трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проектите към средносрочната рамкова инвестиционна програма, използвайки подходяща система за документация и счетоводно отчитане.

Конкретният бенефициент е задължен да пази документацията по проектите за срок от три години след приключване на Оперативната програма в съответствие с чл. 89 (3) от Регламент на Съвета (ЕО) № 1083/ 2006г.

След приключване на дейностите по всеки един от проектите към средносрочната рамкова

инвестиционна програма, конкретният бенефициент е задължен да изготви и представи **окончателен доклад (технически) и окончателен финансов отчет**, попълнени по образец на Договарящия орган (**Приложения Е1-V и Е1-VI**), относно тяхното изпълнение и постигнати резултати. Окончателният доклад трябва да посочва и постигането на резултатите и целите на съответния проект чрез предварително зададените индикатори, както и да показва реалното изпълнение на заложените стойности на индикаторите. Докладът трябва да описва и основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на съответния проект, както и как тези проблеми са били решени или причините за това да не бъдат преодолени. В случай, че не са постигнати резултатите от проекта или предварително зададените стойности на индикаторите, трябва да бъде предоставено подробно обяснение за причините.

Конкретният бенефициент трябва да води прецизни и редовни доклади и прозрачни сметки за изпълнението на проектите.

Към окончателния финансов отчет конкретният бенефициент трябва да приложи документи, удостоверяващи прехвърлянето на закупеното по съответния проект оборудване/съоръжения и тяхното заприходяване в съответната институция, обект на интервенция, за което е била предназначена доставката.

6.7.8. Генериране на приходи

Проект, генериращ приходи е този проект, който включва инвестиция в инфраструктура, чието използване генерира приходи през периода на неговото изпълнение, както и през съответния последващ референтен период. Приходите включват приходи получени от продажби, рента, услуги, събиране на такси, предоставяне на услуги срещу заплащане или други еквивалентни приходи, които се получават директно от ползвателите на инфраструктурата, изградена по проекта.

Генериране на приходи е всяка дейност, включваща предоставяне на услуга срещу заплащане, или дейност, която във всеки случай ще позволи на организацията да генерира приходи. Печалбите на проекта трябва да бъдат взимани под внимание, така че приносът на ЕС да бъде относим към националното съфинансиране и да не се допуска свръхфинансиране.

ВАЖНО: Проекти, имащи потенциал за генериране на приходи трябва задължително да съдържат финансов анализ.

Финансовият анализ трябва да бъде подготвен от независим експерт. Сумата, необходима за извършване на финансов анализ може да бъде заложена като разход в бюджета на проекта.

6.7.9. Публичност

Проектите към средносрочната рамкова инвестиционна програма трябва да предвиждат мерки за публичност и информираност за популяризиране на получената финансова подкрепа от Оперативна програма „Регионално развитие” чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) в съответствие с правилата на ЕС за комуникация и визуализация, предвидени в чл. 8 от Регламент (ЕО)1828/2006 г. на Комисията и приложение 1 към него и с Насоките за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР (**Приложение 3**).

6.8. Списък на приложенията

Документи за попълване	ПРИЛОЖЕНИЕ А: Формуляр на средносрочна рамкова инвестиционна програма, Контролен лист 1 и Контролен лист 2.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б: Формуляр на проектен фиш, Контролен лист 1 към формуляра на проектен фиш.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б1: Бюджет на проекта (Таблица 1 - Общи допустими разходи, Таблица 2 - Източници на финансиране, Таблица 3 – Опис на разходите за публичност).
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б2: Количествено-стойностна сметка.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б3: Остойностени технически спецификации.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б4: Анализ на цените по ресурси
Документи за информация	ПРИЛОЖЕНИЕ В1: Декларация, че проектът не е финансиран от национални програми с публично финансиране, европейски програми или други донорски програми.
	ПРИЛОЖЕНИЕ В2: Декларация, че не е необходим ОВОС
	ПРИЛОЖЕНИЕ В3: Декларация за липса на двойно финансиране
	ПРИЛОЖЕНИЕ Г: Формуляр на автобиография на ръководителя на рамковата инвестиционна програма..
	ПРИЛОЖЕНИЕ Д: Проект на рамково споразумение.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1: Проект на стандартен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-II: Образец на Искане за плащане;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-III: Образец на Доклад фактически констатации;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-IV: Образец на Междинен доклад (технически);
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-V: Образец на Окончателен доклад (технически);
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-VI: Образец на Междинен и Окончателен финансов отчет;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-VII: Формуляр на автобиография на ръководителя на проекта;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-VIII: Декларация за собствен принос;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е2: Общи условия към финансираните договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж: Декларация за нередности.
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-1: Уведомително писмо за осчетоводени нередности;
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-2: Уведомително писмо за осчетоводени върнати суми по нередности;
	ПРИЛОЖЕНИЕ XVII: Указания за съхранение на документите по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013 г.;
	Приложение 3: Насоки за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР.

ПРИЛОЖЕНИЕ И:

Указания на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС.

Указания на Министерство на финансите ДНФ No.04/26.07.2010 г. относно условията и реда за изплащане на безвъзмездна финансова помощ със средства на Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз и кореспондиращото национално съфинансиране.

Указания на Министерство на финансите ДНФ № 05/21.10.2010 г. относно сертифициране на разходите по Оперативни програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз

Указания на Министерство на финансите ДДС № 06/ 04.04.2008 г. относно редът и начинът за предоставяне и отчитане на средствата на Националния фонд от структурните фондове на ЕС и от кохезионния фонд, както и на средствата на Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие”

Указания на Министерство на финансите ДНФ № 07/22.12.2010 г. относно отписване и възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз

Постановление № 330/5.12.2011 г. за допълнение на Постановление № 62 на Министерския съвет от 2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от СФ и КФ на ЕС;

ПРИЛОЖЕНИЕ И-1: Декларация за съгласие за предоставяне на информация във връзка с ДДС от компетентните органи по приходите;

ПРИЛОЖЕНИЕ И-2: Информация за размера на невъзстановимия данък върху добавена стойност, който се включва като допустим разход по проекта;

ПРИЛОЖЕНИЕ Й-1: Указания за проекти, генериращи приходи.

ПРИЛОЖЕНИЕ Й-2: Инструкция от Сертифициращия орган във връзка с проекти, генериращи приходи и прилагането на чл.55 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ К: Списък на общините в обхват на агломерационните ареали и карта на агломерационните ареали.

ПРИЛОЖЕНИЕ Л: Общи насоки за избягване на конфликт на интереси по смисъла на чл. 52 от Регламент (ЕО) 1605/ 2002 и за спазване принципа на непристрастност и независимост при управление на оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС

ПРИЛОЖЕНИЕ М: Методически указания за определяне на размера на финансови корекции за нарушения при изпълнението на проекти, съфинансирани по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 -2013